

A Kerekdomb Környezetvédelmi Egyesület időszaki kiadványa

Csemeték, magoncok, locsolás és egyébek

A tél már elmenekült tőlünk. A hűvös márciusi-áprilisi napok jó szolgálatot tettek: mivel később hajtanak ki és virágoznak gyümölcsfáink, csökken az esélye annak, hogy elfagynak és oda a termés. A sárgabarack sajnos ennek ellenére nem úszta meg a hóvihart és a fagyot.

A Kerekdomb Egyesület életébe is beköszöntött a tavasz. Az ősszel elültetett 100 körüli facsemetét már megmetszettük, kitakartuk, kitányéroztuk. A napsütéses márciusi-áprilisi hétvégéken pedig nem kevesebb, mint 750 (!) egyéves magoncot telepítettünk a Levendulásba és a Károlyi utca végébe, a záportározó partjára. Ezek a fácskák is tányért kapnak, hogy a tavaszi-nyári hónapokban öntözhessük a néhány leveles apróságokat. Ez úton is köszönjük a Pilisi Parkerdő Budapesti Erdészetének segítségét a csemeték beszerzéséért!

Reméljük, hogy a nedvesebb tél után az idei tavasz is csapadékosabb lesz, mint az előző, és nem kell áprilisban elkezdenünk a fák locsolását. (Tavaly 4 hónapos csapadégmentes aszályban kezdtek hajtani a fák.) De amint szükség lesz rá, ismét elkezdjük a sok száz fa locsolását Törökbálint szerte. 8 csapat, szépen beosztva, a hét minden egyes napján hordja a vizet, hogy az elültetett fáknek legyen elegendő nedvességük a legforróbb nyári napokban is. Ha értéknek tekinti, ha fontosnak tartja ezt a munkát, csatlakozzon a társasághoz! Akár egyedül, akár párjával, akár gyerekekkel vé-

gezhető, hálás feladat: nagyon jó érzés vizet adni a szomjazó fáknek! Két-három hente jut egy alkalom a csapattagoknak. Aki nem csak lélekben, de aktívan is szeretne közreműködni a természetvédelemben, annak ez jó lehetőség.

Talán előbbre lépünk technikailg is. Gerencsér Zoli barátom felajánlott egy építőiparból kiöregedett Opel pick-up-ot, ami elbírja az 1m³-es víztartályt. Egyszerűbb lenne, ha nem nehézkes utánfutózással kellene húznunk a sok mázsányi vizet, amikor locsoljuk a fákat. Sajnos az önkormányzat nem vállalta a jármű üzemben tartását. De azért nem adjuk fel! Megpróbáljuk levízgáztatni és két éven keresztül üzemben tartani a hasznos járgányt. Meglátjuk, tudjuk-e fedezni a költségeit!

Mi készülünk! A fák hajtásai is növekednek már. Minden nappal zöldebb lesz Törökbalint!

Fernengel András

Áttörés:

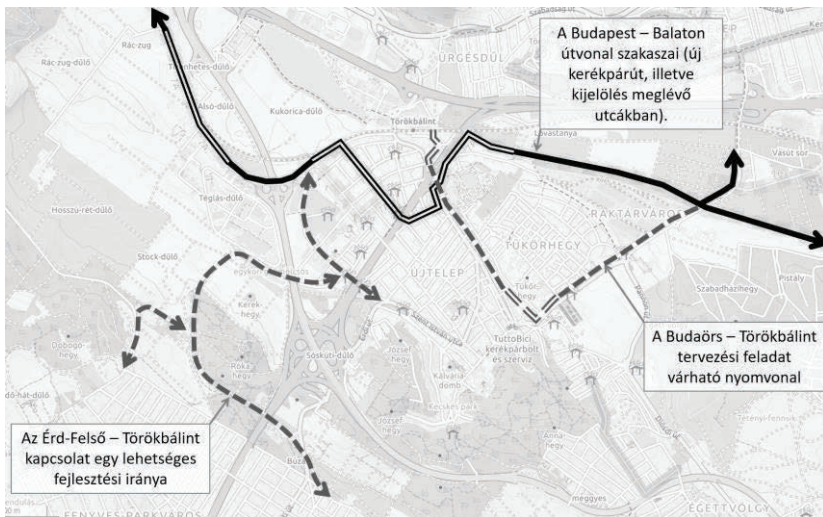
Kerékpáros tervezések indulnak a régiókban

A kerékpározás lehetőségeinek érdemi fejlesztései eddig elkerülték Törökbalintot, de ez változóban van. Már idén birtokba vehetjük a Budapest – Balaton útvonal részeként – állami beruházás keretében megvalósuló – kerékpárutakat Kamaraerdő és Biatorbágy felé. Ezzel Törökbalint kitör a teljes elszigeteltségből. Jól mutatja az igényeket, hogy Biatorbágy felé a még félkész kerékpárúton is gyakran lehet kerékpározókat látni.

Budakörnyéki hálózati terv

Tizenhárom önkormányzat megbízásából készült egy átfogó kerékpáros hálózatfejlesztési terv a Zsámbéki-medence és környezetének térségére (Biatorbágy, Buda-Jenő, Budakeszi, Herceghalom, Nagykovácsi, Páty, Perbál, Pilisjászfalu, Remeteszőlős, Telki, Tinnye, Tök, Zsámbék). A hálózati terv célja megalapozni azokat a fejlesztéseket, amelyekkel a térségben a biztonságos kerékpározás lehetőségei érdemben fejleszthetők mind a hivatásforgalom (iskolába, munkába járás), mind a szabadidős forgalom számára. Ezért nem csak kerékpárút építésekben, hanem – elsősorban a túrázás esetében – mezőgazdasági és erdészeti utak fejlesztésével is számol.

A tervezetet e cikk írásakor juttatják el véleményezésre a környező települések önkormányzataihoz és a kerékpáros közlekedésben érintett civil szervezetekhez. A véleményezési lehetőség részleteiről beszámolunk a honlapunkon!

Kerékpáros tervezés indul - milliárdok tervezésre

Nincsenek előkészített helyi kerékpárút-fejlesztések, de ezt – részben – pótolhatja egy állami kezdeményezés: a kormány 2020 őszén 4 milliárd forintot biztosított kerékpárutak tervezésére. A forrás felett az Aktív Magyarországért Felelős Kormánybiztos rendelkezik. 18 megyében 200 millió forint, Pest megyében 400 millió forint áll rendelkezésre a tervezéshez. A tervezést az Aktív- és Ökoturisztikai Fejlesztési Központ (AÖFK), a Magyar Közút és a megyei közgyűlések közösen végzik. Ebből az összegből várhatóan 1200-1400 km kerékpárút tervezése történhet meg. Az előzetes időbeli ütemezések alapján a kerékpárutak többségének tervei az év közepére készülhetnek el, a bonyolultabb és hosszabb egyeztetést igénylő tervek pedig legkésőbb az év végéig.

A Pest megyei tervezési csomagnak jelenleg két része is Törökbálintot érintő elképzelés!

- (1) „Budaörs – Törökbálint”: két korábban felmerült ötletet foglal magába: a Budapest – Balaton útvonalától a Raktárvárosi út mentén tervezendő kerékpárutat, illetve ennek folytatásában a Géza fejedelem utca és Bajcsy-Zsilinszky utca, illetve a Hosszúréti-patak között futó kerékpárutat – amelynek fontosságára a Kerekdomb Környezetvédelmi Egyesület és a Törökbálint Holnap Egyesület közös levelében hívta fel a területért felelős szereplők figyelmét. A tervezendő szakasz vége a vasútállomás, de a március 18-án az AÖFK, a Törökbálinti Önkormányzat és a Kerekdomb Egyesület részvételével tartott egyeztetésen felvetettük, hogy a vasútállomáson túl, Budaörs irányában is

célszerű lenne a terveket elkészíttetni, hogy a Törökugrató és az iskolák, áruházak elérhetővé váljanak kerékpárral.

- (2) „Érd-Felső – Törökbálint”: ez egy hosszú és sok kérdést felvető útvonal, még kérdéses, hogy merre vezethet és milyen kiépítéssel. Az egyértelműnek tűnik, hogy Érd irányából a Sportközpont és a Bálint Márton Iskola térségét, illetve ezek közelében a Budapest-Balaton kerékpáros útvonalat el kell érni. Érd és Törökbálint között szinte mindenhol hegyet kell mászni, kivéve Idamajor és a Dulácska-völgyhíd felé, így ez az irány tűnik reálisnak.

A fent említett egyeztetésen felhívtuk a figyelmet arra, hogy a Sportközpont térségébe vezető kerékpárutat a Kinizsi utca és a Szent István utca mentén egészen a Meredek utca csomópontjáig (Tüskevár játszótér) fontos megtervezni, mert így biztosítható két városrész között a jelenleg hiányzó kerékpáros kapcsolat, és így a két iskola sokkal több gyerek számára lesz biztonságosan elérhető.

Ez a tervezési feladat a hosszabb egyeztetéseket igénylő, bonyolultabb feladatok közé tartozik, de, ha egyszer megkezdődik a munka, akkor előbb-utóbb kerékpárút is lehet a két település között. Fontos lépések helyben is

- (3) A 2020 elején előterjesztett képviselői javaslat (Németh Balázs, TH), úgy tűnik, hamarosan eléri célját: a végéhez közeledik a Közlekedési koncepció – Fenntartható Városi Mobilitási Terv (SUMP) és a törökbálinti közúthálózat biztonsági felülvizsgálatának elkészítésére irányuló közbeszerzés. Mindkét feladat jelentősen hozzájárulhat a helyi gyalogos és kerékpáros közlekedés fejlődéséhez, a biztonságos és élhető Törökbálint kialakításához, ezért folyamatosan figyelemmel kísérjük a tervezők munkáját, és beszámolunk az elérhető információkról.

A tervezési feladatok ellátására keretszerződéseket kötnek – már csak azért kell szurkolnunk, hogy a tervezők által megajánlott árakon a számunkra legfontosabb projektekre is elegendő forrás jusson.

Barna Zsolt

Szennyvíz – vírus – ivóvíz???

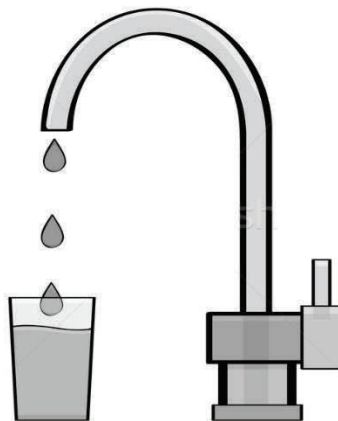
Egy hozzánk eljuttatott kérdés:

"Egy gondolat motoszkál a fejemben és nem tudok rá választ találni. Azt mondják, hogy a szennyvíz vizsgálatából következtetnek a vírus terjedésére. Nagyon sok helyen a víz tisztított felszíni vízből kerül a csapba. Elegendő-e az adott fertőtlenítés a

vírus elpusztításához? Mert, ha nem???? Forralt vizet szabad csak inni. Ha valakinek van tudása ezzel kapcsolatban nyugtasson meg!"

Az ÉTV szakembereinek válasza:

"Erről a kérdésről különböző cikkekben, egyetemi szakcikkekben, külföldi sajtómegjelenésekben lehet olvasni. Az eddigi tapasztalatok és kutatások szerint a koronavírus részecske burka nagyon érzékeny a külső hatásokra, hőmérsékletre, vegyszerekre, így a vírus többnyire nem képes életben maradni a szennyvíz közegben. Csupán a vírus örökítőanyagát (RNS-ét) lehet kimutatni belőle, amely önmagában nem képes fertőzni. Vagyis nagyon kevés az esélye annak, hogy valaki természetes (felszíni, vagy felszín alatti) vizek közvetítésével találkozzon a koronavírussal.

Fentiek alapján az értelmezésben, ha esetleg a szennyvíztisztítás során, majd ezt követően a természetes vízben is még egyben maradna néhány vírus részecske, a felszíni vízkivételt követően a víztisztítást, valamint az ivóvízrendszerben alkalmazott fertőtlenítőszerekkel való találkozás után már biztosan nem. Nagyon kevés az erre vonatkozó kutatás, viszont amilyen írásos anyagok rendelkezésre állnak, azok nem vészjóslóak."

Köszönjük a szakszerű tájékoztatást!

Beüzemelés alatt a légszennyezést mérő hálózatunk

Azzal a reménnyel vágtunk neki a fenti projektnek, hogy olcsó műszerekkel a település sok pontján mérhetjük a pm 2,5 és a pm 10-es méretű porfrakció mennyiségét. Ezek a legkárosabb, a tüdőből nem ürülő porszemcsék. Mennyiségük szorosan összefügg a település légkörének egyéb szennyező anyagainak töménységével. Így kimutatható, hogy hol van szükség drága, hivatalos, akkreditált mérésekre. Másrészt a 3 percenként történő mintavétellel fülön csíphetjük, hogy hol történik ugrásszerű szennyezésnövekedés, ami a helytelen tüzeléstechnika, de leginkább a szeméttel tüzelés miatt történik.

Felhívást közzeltünk egy évvel ez előtt, aminek eredményeként 35 db pormérő készüléket vásárolhattunk. Ez a legsűrűbb mérőhálózat Magyarországon. A világon ezres nagyságrendben működnek hasonló készülékek, amik 3 percenként vesznek mintát a levegőből és a mért értékeket wifi hálózaton keresztül küldik egy közös adattárba. A világ bármely pontján működő eszköz adatait le tudjuk kérdezni. A berendezések üzembe helyezését Varga Endre és Németh Balázs segítik. Nem megy egyszerűen semmi. Az is több hónapot vett igénybe, amíg mindenki elfáradt a készülékéért, de sajnos még mindig nem lett mindegyik üzembe helyezve. De azért haladunk lassan. A Biofilter két berendezést vásárolt a településnek, amiket a két iskolába szántunk. Mindkettőt elvittük a megfelelő informatikus szakemberekhez a nyári szünetben, de még sajnos egyik sem működik. Cirka 40-50 percet kell az üzembehelyezésre rááldozni, reméljük, hamarosan sikerülni fog. Jelenleg mintegy 30 berendezés küldi az adatokat.

Az adattenger, a sok, grafikonon és táblázat formájában elérhető adat értelmezése nem egyszerű feladat. Meg kell tanulni a műszert: a különböző időjárás viszonyok lenyomatát társítani kell az adatok változásával, hogy ezek után pusztán az adatok tömegéből kiolvasható legyen a légkör változása és annak oka. Ez a tanulási folyamat sziszifuszi, mindennapos, következetes munkát igényel. Az elmúlt fél év vírusos helyzete a világban, az országban, a településen és a családokban sem kedvezett ennek az elmélyült, rendszeres odafigyelést igénylő munkának.

De nem adjuk fel! A műszerek dolgoznak, gyűlnek az adatok, s előbb-utóbb lesz rá lehetőségünk, hogy az elemzésükben is kellően okosodjunk.

Néhány funkcióval szeretnénk kiegészíteni a műszer programozását. Nagyon hasznos lenne, ha egy beállított határérték feletti ismétlődő mérés esetén levelet küldene a tulajdonosnak, értesítve őt a tartósan megemelkedett szennyezésről. A térben közel eső műszerek közös riasztása is fontos funkció lenne. Egy adott terület szennyezéstérképét fontos lenne színárnyalatossá térképként áttekinteni óráról órára, napról-napra, hónapról-hónapra.

Ezek nem vágyálmok, mert Ender János és Seres Attila személyében olyan Kerekdomb-tag szakemberek csatlakoztak a hálózathoz, akik érintettek a hulladékégetés problémájában, készülék-tulajdonosok és az informatikai kapacitásuk is megvan a programozási feladat elvégzéséhez. A helyi fejlesztési elképzelések egybecsengenek a budaörsi kezdeményezésű Ne Fűts Hulladékkal Mozgalom célkitűzéseivel. Mi is csatlakoztunk ehhez a csapathoz. Reméljük, hogy együtt hamarabb megoldjuk az igazán jó használhatósághoz szükséges fejlesztéseket.

Többszöri felhívásunknak ennek ellenére van hatása: a lakosság bejelentése és a hivatal közbenjárása nyomán 5-6 törökbálinti helyszínen felhagytak a hulladékégetéssel. Becslésem szerint 30-40 helyen lesz szükség beavatkozásra Törökbálinton. Ez azt jelenti, hogy hozzávetőlegesen az egy nyolcadát vagy akár az egy hatodát sikerült megállítani a szemétegetés hihetetlenül káros szokásának Törökbálinton! Továbbra is kérem, jelezzék a hivatal környezetvédelmi szakembereinek, ha valahol égő hulladék szűkölő szagát érzékelik! Mindannyiunk elemi érdeke, hogy ne kelljen rákkeltő anyagokkal teli levegőt belélegezniük családtagjainknak! (Főkertész 335-021/260, közterületfelügyelet 335-021/280, Kerekdomb Egyesület 331-546, info@kerekdomb.hu)

Egyelőre a várt eredményt nem hozták meg a berendezések, de igyekszünk megoldani a gondokat! Aki szeretne csatlakozni a mérőhálózathoz, jelezze az egyesület email címén! Minél többen mérünk, annál pontosabb képet kapunk arról, milyen a levegőminőség Törökbálinton!

Fernengel András

Indulj el egy (kék) úton...

Szerintem nagyon sokan tudják folytatni ezt a mondatot: „...én is egy másikon! Hol egymást találjuk, egymásnak se szólnunk.”

Rockenbauer Pál és társai immáron 42 éve tették meg, és tették mindannyunk kincsévé az ominózus 'Másfél millió lépést Magyarországon' a Zempléntől a Kőszegi hegységig jutva a „klasszikus”, 1937-ben megálmodott és kijelölt kéktúra eredetileg 1124, mára 1174 km hosszúságú útvonalát. A Kerekdomb Egyesület tagjai közül néhányan úgy döntöttek ezelőtt egy szűk évvel, hogy ők is elindulnak ezen a bizonyos úton.

Kisebbségi megszakításokkal és hiányokkal, de vannak olyanok, akik már az északkeleti határszélről indulva eljutottak odáig, hogy a tavaszi napéjegyenlőség napján a Vác fölé magasodó és Budapest szinte minden hídjáról is jól látszó Naszály csúcsáról megpillantották a Szentendrei-szigetet körbeölelő Dunát is, és alig további 40 km után közben

megjárva a Börzsöny legmagasabb 900 méterre törő csúcsait, majd át is fognak hamarosan kelni rajta, hogy a Dunántúli-középhegység változatos tájait járják végig a következő másfél-két év során (csak egy megjegyzés, a „klasszikus” mellett mára Dél-Dunántúli (541 km) és Alföldi (869 km) kéktúra is van és mindez egy körként záródik össze, no meg a szívünkbe. [www.kektura.hu] Valahol egy beszippantó varázslat ez: a társaság, a felfedezés, az együttlét csodája minden egyes szakasz bejárása. Ha esik, ha fúj, a hónap harmadik szombatján nekivágunk. S a „kék” miatt olyan helyekre jutunk el, ahova enélkül aligha. Ezen a télen a Cserhát volt a célpont és a kis hegyek/dombok közé zárt nógrádi falvak, tájak nehéz sorsú harmóniája éppúgy örök emlék marad, mint ahogy a sokszor 6-tól 80 évesig terjedő korfa belső dinamikája is: hiszen különböző háttérrel, tevékenységgel rendelkezők közötti nagyon tartalmas beszélgetések lehetőségét is megteremti ez a bolyongás.

Most már tavasz van, bízunk és tegyünk is azért, hogy egyre kevésbé a Covid által diktált legyen ez az újjászületést jelentő évszak. Ilyenkor igazán érdemes, de talán könnyebb is elindulni egy úton. Például a „kéken” is.

Gáldi György

Tavaszi gyógynövényeink (medvehagyma vagy gyöngyvirág?)

Minden tavasszal olvassuk, látjuk az információkat a **medvehagyma és a gyöngyvirág** vetélkedéséről és megkülönböztetésük nehézségeiről és veszélyéről. Ehhez szeretnénk egy kis segítséget nyújtani.

Nagyon hasonló a két növény. A gyöngyvirág (*Convallaria majalis*, spárgafélék családja) két hosszú nyelű, élénkzöld lomblevelének lemeze 10–20 cm hosszú, elliptikus, hegyes csúcsú. A medvehagyma (*Allium ursinum*, hagymafélék családja) szintén két nagy, lapos, hosszú nyelű, tojásdad, a végén kihegyesedő tőlevelet hoz hasonló méreteken. Nehéz is lenne őket megkülönböztetni, ha egy időben hajtanának ki. De ebben segítségünkre van a természet, hiszen április elején, amikor a medvehagyma levelei már szedhető méretűre nőnek a gyöngyvirág még teljesen kezdeti fejlődési fázisban van. Ha mégis kétségeink lennének dörzsöljük meg a levelet! A medvehagymának átható fokhagyma illata van, míg a gyöngyvirág roncsolt levele szagtalan.

A medvehagyma antibakteriális hatású, különösen gyomor- és bélfertőzések esetén, emésztési zavarokra hatásos. Levele saláta, főzelék, levesek főzésére, ízesítésére is kiváló.

A gyöngyvirág ezzel szemben **rendkívül mérgező, méghozzá a teljes növény!** Szívglükozidjai és szaponinjai rendszertelen és lassú pulzust, hasi fájdalmat és hasmenést okoznak. Közepes mennyiségű fogyasztása is halálhoz vezet.

Ne fejezzük be ilyen riasztó tényekkel, nézzük meg, mely növények gyógyhatására támaszkodhatunk ilyenkor kora tavasszal, amikor a természet már felébredt téli álmából.

Csalán (*Urtica dioica*) – Mindenki ismeri a csalánt, legjobban gyomlálás közben szeretünk találkozni vele. A csalán az egyik legjobb vértisztító növényünk, így a tavaszi regenerálódásban különösen jól használható. Kiváló immunerősítő és nyákdoldó tulajdonságokkal bír. Próbáljuk ki palacsintába turmixolva a friss leveleket. Igazán egészséges különlegességet tehetünk a család asztalára.

Citromfű (*Melissa officinalis*) – A citromfű kitűnő idegerősítő, nyugtató, altató, görcsoldó. Vizeletkiválasztó, szélhajtó és izzasztó hatása is van. Mellesleg nagyon jó ízű a teája. Friss levelével saláták, mártások ízesíthetők. A citromfű leveleit virágzás kezdetéig gyűjtjük.

Orvosi zsálya (*Salvia officinalis*) – Gyógynövényként és fűszerként is használhatjuk már kora tavasztól a friss leveleit. Teája illóolaj és cseranyagtartalmánál fogva torokgyulladásra, szájbetegségek öblögetésére, belsőleg pedig izzadás, emésztőrendszeri görcsök, felfúvódás és bélfertőzések esetén is hatásos. Dél-Európában kedvelt fűszer. A mediterrán ételeken túlmenően húsok, halak, gombás ételek, levesek ízesítésére is felhasználható.

Zorányi Emese

Épül a Budapest-Balaton kerékpárút

A Raktárvárosi úton haladva is, de főként a bevásárlóközpont felé autózva lehet jól látni a kerékpárút építésének nyomait. Egyelőre elég sivár a táj, de az építetőknek is komoly fásítási kötelezettségük van a kivágott növényzet miatt, és a Kerekdomb Egyesület is fasorokat fog telepíteni, amint erre lehetőség nyílik.

A kerékpárút Dél Budán, nagy vonalakban a 7-es busz végállomása illetve a Kondorosi uszoda környékén fog leágazni a budapesti kerékpárút hálózatról. A Rózsa völgyben a villamos vonalát követve ér majd el Kamaraerdőre, ahonnan a Pistály alatt, a patak mellett vezet a Raktárvárosi útig. A forgalmas úton nyomógombos lámpa segíti át a bringásokat. A Depo alatt a szennyvíztisztító telep mellett vezet az út, ami megkerüli a téglagyár kráterét és a Bajcsy-t keresztezi az M7 lehajtó mellett. A Jókai utcán, a gyaloghídon, majd a Köztársaság téri iskola mellett a Széles utcán halad az Őrház utcáig. Az M0 fölött a hídon vezet át a BuBa, majd a Régi vasútsoron a vonatsín mellett megy tovább az almáskertekig, ahonnan önálló kerékpárútként a Biatorbágyi viaduktra viszi a kerékpározókat. Innen Etyek és a Velencei tó az irány, de a távolabbi szakaszokra még egy-két évet várunk kell.

Számunkra kulcsfontosságú, a BuBa leágazása Budaörs irányába, amely a 172-es és 173-as buszok útvonalát követve a Raktárvárosi út, majd a 8105-ös út mellett, az FSD parkkal szemben, a juhar fasorunk mellett fog átvezetni a vasúti síneken és az M1M7 autópályán átemelve Budaörsre, az áruházak előtti körforgalomba. A Budaörsi hálózaton keresztül pedig Budapest központja válik kerékpárral biztonságosan megközelíthetővé.

A Törökbálintot érintő szakaszt szeptember végére kell átadniuk a forgalomnak a kivi-telezőknek. Tehát ősszel, még szép, meleg időben birtokba vehetjük a BuBa kerékpárutat Budapest felé is, Biatorbágy felé is, Budaörs irányába is!

Ezzel megvalósul a helyi kerékpárosok régi álma: biztonságos kerékpárúton ki lehet törni Törökbálint belterületről a szomszédos településekre. Sok évet vártunk erre!

És, ha Barna Zsolt cikkét is elolvassák, egyre szélesebb mosoly ülhet a kerékpározást fontos értéknek tartó törökbálintiak arcára. Bár, azt is ki kell várni... Mert nem jövőre lesz kész.

Fernengel András